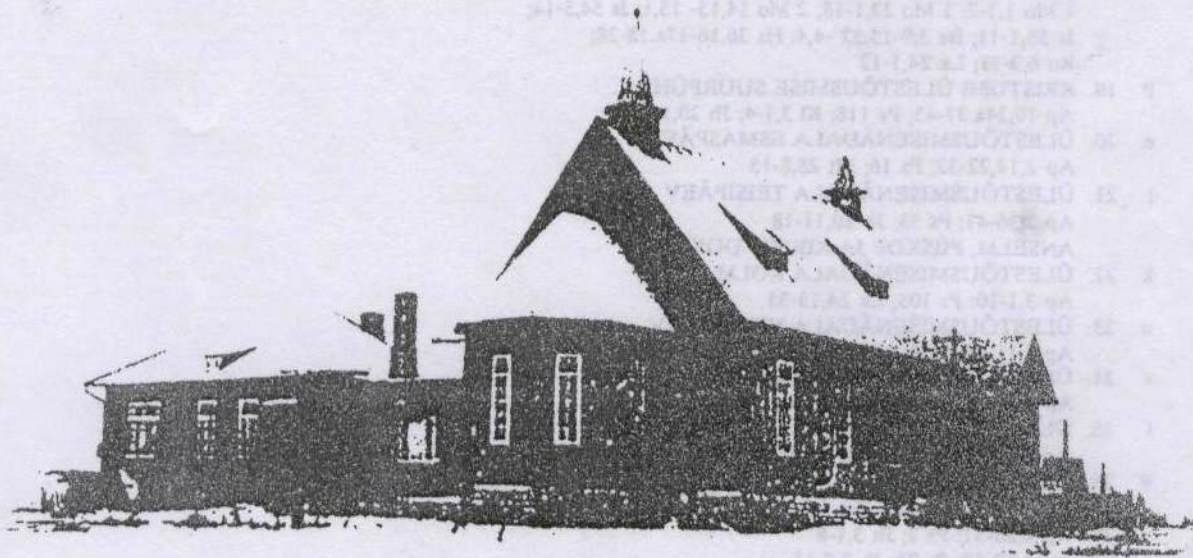

Kiriku Elu

Aprill 1992
4. (120.) number

Eesti katoliiklaste häälekandja
XII aastakäik

RAKVERE ROOMA-KATOLIKU KIRIK
SISSEPÜHITSETUD 1934.A.
SULETUD 1950.A. LAMMUTATUD 1970.A.

APRILL

- k 1. Js 49,8-15; Ps 145; Jh 5,17-30
n 2. 2 Mo 32,7-14; Ps 106; Jh 5,31-47
FRANCISCUS PAOLAST, BRAK.
r 3. Tr 2,1a.12-22; Ps 34; Jh 7,1-2.10.25-30
i 4. Jr 11,18-20; Ps 7; Jh 7,40-53
ISIDOR, PIISKOP JA KIRIKU DOKTOR.
P 5. Suure paastu aja V pühapäev
Js 43,16-21; Ps 126; Fi 3,8-14; Jh 8,1-11
VINCENTIUS FERRER, PREESTER.
e 6. Tn 13,1-9.15-17.19-30.33-62; Ps 23; Jh 8,1-11
t 7. 4 Mo 21,4-9; Ps 102; Jh 8,21-30
JEAN BATTISTA LA SALLE'IST, PREESTER. MÄLESTUSPÄEV.
k 8. Tn 3,14-20.91-92.95; Ps Tn 3,52-56; Jh 8,31-42
n 9. 1 Mo 17,3-9; Ps 105; Jh 8,51-59
r 10. Jr 20,10-13; Ps 18; Jh 10,31-42
l 11. Hs 37,21-28; Ps Jr 31,10-13; Jh 11,45-56
STANISLAUS, PIISKOP JA MÄRTER.
P 12. PALMIPUUDEPÜHA.
Js 50,4-7; Ps 22; Fi 2,6-11; Lk 22,14-23.56
e 13. SUURE NÄDALA ESMASPÄEV
Js 42,1-7; Ps 27; Jh 12,1-11
t 14. SUURE NÄDALA TEISIPÄEV
Js 49,1-6; Ps 71; Jh 13,21-33.36-38
k 15. SUURE NÄDALA KOLMAPÄEV
Js 50,4-9a; Ps 69; Mt 26,14-25
n 16. SUUR NELJAPÄEV
2 Mo 12,1-8.11-14; Ps 116; 1 Ko 11,23-26; Jh 13,1-15
r 17. SUUR REEDE
Js 52,13-53.12; Ps 31; He 4,14-16. 5,7-9; Jh 18,1-19.42
l 18. VAIKNE LAUPÄEV; ÜLESTÕUSMISPÜHADE EELÕHTU MISSA:
1 Mo 1,1-2; 1 Mo 22,1-18; 2 Mo 14,15- 15,1; Js 54,5-14;
Js 55,1-11; Ba 3,9-15.32 -4,4; Hs 36,16-17a.18-28;
Ro 6,3-11; Lk 24,1-12
P 19. KRISTUSE ÜLESTÕUSMISE SUURPÜHA.
Ap 10,34a.37-43; Ps 118; Kl 3,1-4; Jh 20,1-9
e 20. ÜLESTÕUSMISENÄDALA ESMASPÄEV
Ap 2,14,22-32; Ps 16; Mt 28,8-15
t 21. ÜLESTÕUSMISENÄDALA TEISIPÄEV
Ap 2,36-41; Ps 33; Jh 20,11-18
ANSELM, PIISKOP JA KIRIKU DOKTOR.
k 22. ÜLESTÕUSMISENÄDALA KOLMAPÄEV
Ap 3,1-10; Ps 105; Lk 24,13-35
n 23. ÜLESTÕUSMISENÄDALA NELJAPÄEV
Ap 3,11-26; Ps 8; Lk 24,35-48
r 24. ÜLESTÕUSMISENÄDALA REEDE.
Ap 4,1-12; Ps 118; Jh 21,1-14
l 25. ÜLESTÕUSMISENÄDALA LAUPÄEV.
Ap 4,13-21; Ps 118; Mk 16,9-15
P 26. ÜLESTÕUSMISAJA II PÜHAPÄEV
Ap 5,12-16; Ps 118; Ilm 1,9-11a.12-13.17-19; Jh 20,19-31
e 27. Ap 4,23-31; Ps 2; Jh 3,1-8
t 28. Ap 4,32-37; Ps 93; Jh 3,7-15
PIERRE CHANEL, PREESTER JA MÄRTER.
k 29. CATHARINA SIENNAST, NEITSI JA KIRIKU DOKTOR. MÄLESTUSPÄEV.
Ap 5,17-26; Ps 34; Jh 3,16-21
n 30. PIUS V, PAAVST.
Ap 5,27-33; Ps 34; Jh 3,31-36

MAI

- r 1. JOOSEP TÕOMEES, MÄLESTUSPÄEV.
Ap 5,34-42; Ps 27; Jh 6,1-15
l 2. ATHANASIUS, PIISKOP JA KIRIKU DOKTOR. MÄLESTUSPÄEV.
Ap 6,1-7; Ps 33; Jh 6,16-21
P 3. ÜLESTÕUSMISAJA III PÜHAPÄEV
Ap 5,37b-32.40b-41; Ps 30; Ilm 5,11-14; Jh 21,1-19

Monsignor ülempiiskop Justo Mullor Garcia jutlus Tallinna kirikus

7. märtsil k.a., oma esimese visiidi ajal Eestisse, pidas paavsti Baltimaade-nuntsius Tallinna Peeter-Pauli katedraalis piduliku missa.

Armsad õed ja vennad,

Ma olen väga erutatud, kui pöördun täna Tallinna katoliku koguduse ees teie poole paavstliku saadikuna teie maal. Ristimise Sakramendi läbi olen ma teie vend, ja piiskopina tahan kinnitada teid usus, ning samas on mul on tuua teile palav tervitus Püha Peetruse ametijärglaselt, kes tunneb rõõmu, et oman nüüdsest täit võimutäiust seista teie seadusliku õiguse eest olla inimesed ja kristlased.

Seistes täna paavsti poolt saadetuna teie keskel, elan taas hinges ja südames läbi kõik need tunded, millega Üleilmne Kirik jälgis katsumusi, mis said osaks nii teile kui teistele Eesti kristlastele, samuti kõigile teie kaasmaalastele viimase poole sajandi jooksul: näen teid ja teie teistesse kirikutesse kuuluvaid vendi Kristuses, tagakiusatuina selle eest, et te olite Kristuse omad; näen teid kahtlusalustena ebaustavuses sellepärast, et tahtsite elada Tema õpetuse järgi; näen teid teisejärguliste kodanikena, näen teie nuttu; näen teid lootusetuse kiuste lootmas.

Kogu selle pika aja vältel kannatas ja lootis Üleilmne Kirik koos teiega. Teid kiusati taga kui kristlasi, ja nõnda kiusati taga ka Üleilmset Kirikut, sest tema usu-, lootuse- ja armusõnum oli vastumeelt neile, kes väitsid, et võivad ehitada üles maailma ilma Jumalata, maailma, mida juhivad ainult inimene ja tema instinktid, maailma, mis rajaneb ainult käsivarrejõule ja mõistusele, maailma, kus Jumal ja Tema moraalne ja füüsiline vägi oleks ainult abstraktsioon.

Me peame endilt küsima, kuidas suutsid Kirik Eestis ja kogu Üleilmne Kirik sellele rängale proovile vastu panna. Vas-

tuseks leiame, et selle püsivuse saladus on usus, mille juured on Piiblis.

Hoolimata sellest, et seda ei suutnud mõista need, kes teid taga kiusasid ja alandasid, on teie elus täide läinud Kristuse töotus, kui ta kinnitas: õndsad on vaesed, sest nende päralt on taevariik; õndsad olete teie kõik, kes te praegu nutate, sest teie saate naeru näha; õndsad olete ka siis, kui teid vihatakse, kõrvale tõrjutakse, laimatakse, kui te vaid usute Kristusesse... Teie tasu on suur taevas.

See Kristuse töotus täitub praegu. Hoolimata sellest, et teie sotsiaalne ja majanduslik seisund on endiselt raske, hoolimata sellest, et kristliku ja inimliku vabaduse eest tuleb teil tasuda raskuste ja ohvritega; hoolimata sellest, et kulub kuid ja vahest aastaid, enne kui armistuvad poole sajandiga saadud haavad teie ihul ja hinges – Ülestõusnud Kristuse valgus paistab uuea teie igapäevasele elule.

Püha Paulus meenutas Korintose kristlastele ja meenutab täna Tallinna ja kogu Eesti usklিকেle, et kui Kristus ei oleks üles tõusnud, oleks teie usk asjatu. Praeguses ajaloolises seisus on meie suur jõud just Kristuse Ülestõusmises. Kuna te teadsite, et ta on üles tõusnud, suutsite kannatada. Kuna te teate, täna paremini kui iial enne, et Ta on üles tõusnud, olete teie kristlaste, inimeste ja eestlastena valmis uue hoo ja tarmuga astuma vastu uutele probleemidele.

Kristlus on hümn elule: uuest elust kõneleb ristimistalitus, uuest elust kõneleb ka armulauaalurgia; patukahetsus on tagasitee ellu, ja isegi matusetalitus räägib igavesest elust.

Püüdkem kõik, nii vanad kui noored, kasutada ära praegune ajalooline situatsioon, et anda elule taas kristlik värving. Muutkem kristlikuks töö, et seda ei peetakse koormaks või ettekäändeks allutada üht inimest teise tahtele; muutkem kristlikuks sotsiaalne kooselu, heitkem igaveseks kõrvale komme üksteist kahtlustada, juurigem välja oma südamest hirm ja umbusk; osakem andestada nagu armurikka Jumala lapsed; muutkem kristlikuks perekonnale, väärtustagem abielusakramenti ja võtkem elu and vastu kodukolde ees, kodukolde ees, mida on pühitsenud Kirik. Aga eelkõige ärge võtkem osa sündimata laste traagilisest tapmisest, mis on teile peale surutud jumalatause raskemaid pärandeid. Muutkem kristlikuks koolielu, andkem siin Jumalale see koht, mis talle laste ja noorte kasvatamisel kuulub. Ennekõike muutkem aga kristlikuks Eesti kirikkond; püüdkem leida siiras ja vennalik oikumeeniline side kõikidega, kes püüavad käia Issanda Kristuse jälgedes. Tagakiusamise ajal, risti tunnil elasid katoliiklased, luterlased ja õigeusulised oikumeenilises valus ja lootuses. Nüüd, Ülestõusmistunnil, proovigem jääda ühtseks ja areneda edasi vastastikus austuses, vastastikus armastuses, ühises Pühas Öhtusöömaajas, tõelises ühtsuses.

Tänase jutluse - mis on mul siin Tallinna katoliku koguduses esimene - viimase pöördumise soovin teha sümboolselt kõige vanematele ja kõige noorematele.

Kõige vanematele ütlen, et nende ohver on olnud väärt, et seda tuua. Nad on olnud ristiinimesed. Kui tänane Eesti elab lootuses, siis sellepärast, et nemad suutsid öelda "jah" ristile - "jah" okaskroonile, piitsutamisele, ristiteele - ning suutsid uskuda Ülestõusmise väesse.

Kõige noorematele - mul on rõõm näha siin kirikus lapsi - alates nendest kes käivad koolis ja lõpetades nendega kes astuvad juba ülikooliteed, soovin, et nad suudaksid saada niisugusteks meesteks ja naisteks, kes tunnevad Kristuse Ülestõusmist ja kristlikku vabadust, mis on nõnda erinev ilmalikust vabadusest. Et niisugusteks saada, peate oskama areneda oskust meeles pidada üheaegselt tarkuse silven-

damisega, ning omama kindlat tahtet töötada isamaa ja iseenda hüvanguks.

Ma olen seni täitnud karjasekohust Euroopa nendes osades, mis ei ole kannatanud niisuguse totalitaarse rõhumise all kui Eesti. Ja ometi kannatab minu Euroopa mitte vähem ränkade painete all. Teise kiindunud karjasena, kes on siia maale lähetatud paavsti poolt, tahaksin noortele öelda: arendage mälu, hoidke minevikumälu; ärge unustage seda, kuidas elasid teie vanavanemad ja vanemad. Kaotada mälu tähendab kaotada juured, aga ilma juurteta puu kuivab ära; harige oma mõistust, et mitte keegi ei mõtleks teie eest. Laske Kristuse valgusel juhtida teie mõtteid. Ainult Kristus ja Tema Kirik saavad teid vabaks teha, kui võtate vastu nende poolt pakutud igavese lunastava tõe; kasvatage oma tahtejõudu, olge tugevad ja julged, osake hinnata sõprust ja tõelist armastust eneste andmises, nii et hedonismi ja uimastite, pöörase tarbimise ja melu laine, mis uhub üle maailma, peatuks nende rahvaste piiride ees, kes on pidanud kannatama Kristuse pärast.

Samas on teil õigus, teistest rohkemgi õigus olla õnnelikud ja nautida elu, teha oma elust rõõmulaul. Osake olla õnnelikud terviklike inimestena, kristlastena. Ehitage üles tõepoolest uus maailm, mis ei sarnaneks ei teie isamaa lähiminevikuga ega maailma teiste piirkondade olevikuga, kus kuulu järgi olla inimesed õnnelikud, tegelikult aga elavad nad surnud ja egoistlikus ühiskonnas.

Tallinna ja kogu Eesti noored katoliiklased, uskuge Kristusesse, kes on Tee, Tõde, Elu.

Tallinna ja kogu Eesti kristlased, aidake oma poegadel ja tütaridel avastada uusi teid rõõmule ja arengule, aidates neil olla Kristuse järelkäijad - mehed ja naised, kes eelistavad anda, mitte saada; naeratada, mitte umbusaldada; eelistavad hoolikalt õppida ja töötada, mitte otsida õnne kunstlikest paradisiidest. Andke roheline tee tõele, aga mitte valele; olge valguse, mitte pimeduse sõbrad.

Niisuguses vaimus saab Eestist uus, rahu ja progressi Eesti, Eesti, mille ma täna paavsti nimel usaldan Maarja, Kiriku Ema ning rõõmu ja rahu Kuninganna emalikkude hoolde.

*Tõlkis Ülar Ploom
Fotod Allan Alajaan*

Uskuda Kristusesse

preester Mieczyslaw Maliński
(algus KE nr 2/89)

Miks hiinlased ei ole ristiusku

Jeesus Kristus tuli siia maailma ühel kindlal ajaloolisel hetkel. Tema elu ja tegevus mahuvad kindlasse aega ja kohta - määratud kultuurilisse keskkonda. Jeesuse kogu tegevus oli suunatud tema kaasaegsetele inimestele ja pidi olema neile arusaadav. Need kes temaga kohtusid, mõistsid teda läbi keele, mis oli nende igapäevakeel, läbi zhestide ja sümbolite, mis olid tol ajal üldiselt levinud. Ka institutsioonid, mida Jeesus looma tuli, kuuluvad selle, antud juhul juudi ühiskonna konteksti.

Kuid kohe pärast Jeesuse surma sisenes kristlus Rooma impeeriumi, ning see mida Jeesus rääkis ja tegi, tõlgiti ümbritseva maailma keelde. Sellest kui kiiresti see sündis, annab tunnistust vanim ja tähtsaim dokument Jeesuse Ilmutuse kohta - Uus Testament, mis on kirja pandud *koiné's* - kreeka kõnekeeles, mida räägiti Rooma impeeriumi ida osas. Ometi pole siin esiplaanil sõnaline väljendus, vaid kõik need institutsioonid ja sümbolid, mis loodi neil kristlaste jaoks otsustavatel aastatel.

Me rääkisime äsja sellest, et keel ja kultuurikeskkond kuulusid ühte ajastusse. Kas tõesti ainult ühte? Jah, tõesti, sest teist maailma polnud, mingi muu maailm ei olnud tähtis. Rooma impeeriumi piiride taga oli tühjus - barbarite tühermaa. Vähemalt niimoodi võib tolleaegsest maailmast aru saada. Hiljem, järgnevate aastasade jooksul, kujunes kristluses välja oma liturgia, omad palved ja laulud, kirikuhierarhia, kiriku administratiivne jaotus kogudusteks ja piiskopkondadeks, kristlaste õigused ja kohused - kirikuseadus. Kiriku institutsionaalne areng sai oma juured heebrea traditsioonidest, kuid võttis kreeka-rooma kuju. Kristlik teoloogia arenes alguses väga jõudsasti. Nimetagem kasvõi Justinust, Tertullianust, Ambrosiust, Augustinust - viimane neist seisis pöördepunktis, tema ajal algas suur rahvaste rändamine. Rooma impeeriumi tungivad barbarirahvad langobardid, hunnid, goodid. Kui aga migratsioonilaine vaibub ja rahvas hakkab paikseks jääma, soovivad ka uued asukad üle võtta kreeka-rooma kultuuri ja hakkavad unistama vana maa-

ilma üleschitamisest. Institutsiooniks mis oli võimeline seda kultuuri neile kättesaadavaks tegema osutus kirik.

Iscenesestmõista teadvustas kirik endale, et tema peamiseks ülesandeks ei ole kreeka-rooma kultuuri vahendamine, vaid Jeesuse Kristuse õpetuse kuulutamine. Ometi vastas antud juhul ka esimene ülesanne kiriku huvidele: oli ju nimelt see kultuur keskkonnaks, kus kristlik ilmutus leidis oma väljenduse. Kultuuri õpetades kasutas kirik soodsat võimalust sisserändajaid ka kristlusega tuttavaks teha.

Ja nii said barbaritest roomlased. Paljude sajandite vältel muutusid germaanlased, frangid, slaavlased oma vaimult kreeklaste-roomlaste sarnasteks. Nad lugesid Platonit ja Plutarchost, Catot ja Cicerot. Nad kirjutasid ladina keeles, kujundasid oma mõtteid kreeka-rooma eeskujude järgi, elasid rooma institutsioonide maailmas. Nad õppisid põhjalikult tundma Kreeka ja Rooma ajalugu, sest selles nägi oma ideaali iga barbarirahvas, ja mitte ainult need, kes elasid Euroopas. Sama mudel tuli kõne alla siis, kui avastati uued maailmad. Siis ei räägitud küll enam kreeka-rooma, vaid lihtsalt euroopa kultuurist. Tsiviliseeriti Ameerika, Aafrika, Aasia, Austraalia. Euroopa mudel suruti peale ka neile maailmajagudele. Selle järele sirutasid oma käe ka kõik "avastatud" rahvad - vähemalt nii tundus eurooplastele. Ja jälle oli see kirikule kasulik, sest euroopa kultuuri kaudu levis ka kristlus. Kirikus valitses ladina keel üle kogu maailma. Hiinlasi, aafriklasti, hindusid, eskimoid kasvatati samuti nagu eurooplasigi kreeka-rooma kultuuri vaimus: eeldati eurooplaslike arusaamu, reageeringuid sümbolitele, värvinguile, zhestidele. Kõik vaimulikud riietusid musta sutaani, ainult väga kuumades piirkondades valgesse. Kõik preestrid pidasid gregoriaani missasid, kogu klerus õppis teoloogiat, mis oli leidnud oma kõige täielikuma väljenduse Aquino Thomase teostes, ning õppis Aristotelese ja Platoni filosoofiat, et tomistlik teoloogia oleks arusaadav. Kuidas muidu saakski mõista inkarnatsiooni, sakramenti, transsubstantsiatsiooni, kui ei tunta Aristotelese teooriat substantist ja aktsidentsist, olemisest ja olemusest, vaimust ja mateeriat, olemasolust ja olematusest. Nii kujundasid vaimulikud seminarid kristlasteks peruulasi, hindusid, malailasi, tehes neist samas roomlased, et nad pöördusid tagasi

rest riskist, mis nii suure muutusega kaasneb; kui kergesti võib jõuda Kristuse poolt antud õpetuse moonutamiseni. Sellepärast tuleb püüda, et kristluse tõlkimine rahvaste keelde ja kultuuri kulgeks võimalikult orgaaniliselt. Seetõttu püüabki kiriku juhtkond vältida kiirustamist.

Nii sündis esimene samm uuendusteel - liturgiliste tekstide tõlkimine. Ja see heitis - igas keelkonnas - valgust probleemi kogu ulatusele. Alles nüüd saame tunda, kui kohmakad tulevad ladina keelest teistesse tehtavad tõlked. Nad on võõrad, ebakeelepärased. Näiteks mida tähendab meie keeles "Aamen", "Issand olgu teiega" (*Dominus vobiscum*), "Me oleme nad ülendanud Issanda poole" (*Habemus ad Dominum*), "Rahu olgu teiega" (*Pax vobis*), "Minge, missa on lõppenud" (*Ite, missa est*)? Võibolla sobiks meile "Issand olgu teiega" asemel paremini "Olge tervitatud Jeesuse Kristuse nimel". Aga siin ei tohi rutata. Ootame mis saab edasi. On tehtud esimene, ettevaatlik samm, püütud uuendada aegamisi, et midagi viltu ei läheks. Mis saab edasi? Missuguseks kujuneb kristiku religiooni pale tulevikus? Raske öelda, on vaja oodata, kuidas laseb muutustel kulgeda Püha Vaim, kes kirikut juhib. Inimese silmadega vaadates midagi kerget ja lihtsat siin küll ei paista.

Ometi pöördume ikka kreeka ja ladina keele ja kultuuri juurde tagasi. Oleme sunnitud, sest seal on algallikas. Et õppida tundma Kristust ehedal kujul, tuleb lugeda Pühakirja. Aga mitte ainult Pühakirja, tunda tuleb ka varakristlikke dokumente ja mõtlejaid: Justinust, Tertullianust, Ambrosiust, Augustinust, Basiliust, Kyrilust Aleksandriast - kuid nemad kirjutasid kreeka ja ladina keeles - püüda mõista nende poolt kirja pandut meie, tänapäeva mõtlemise läbi. Üksnes lugemisest jääb paraku väheseks; tarvis on mõista seda kliimat, neid sümboleid, institutsioone - elu sellel ajajärgul. Ja nii saab olema kuni maailma lõpuni, vaatamata sellele kui palju kulub aastaid. Aeg-ajalt pöörduvad kristlased ikka tagasi kreeka ja ladina keele - kristluse algallikate juurde, mis on kirja pandud just nende keelte vahendusel. Ja võibolla saab tuhande aasta pärast näiteks Aafrikas peetav missa tänapäevasest tundmatusest erinema, ometi peavad ka selle aja inimesed kristluse paremaks mõistmiseks vahel kuulda saama "Missa de Angelist".

Arhiivimaterjale Rakvere katoliku kirikust

"Vaba Maa" 1. juuli 1933

Rakvere katoliku kogudus on linnavalitsuse ees avaldanud soovi kogudusele osta ehituskruunt nr. 869, mis asub Vilmsi puistee ja Prii tänava nurgal. Kogudus kavatses nimetatud krundile püstitada kiriku. Rakvere katoliku kogudus on praegu 17 liikmeline.

"Vaba Maa" 4. september 1934

Puust ühekordse katoliku kiriku ehitamine läheneb lõpule. Ehitust alustati kevadel, finantseerib Rooma paavst isiklikult.

Katoliku kirik valmib. Oktoobri algupäevil valmib Rakveres rooma-katoliku kirik, mille ehitajaks on kohapealne väikesearvuline kogudus. Kirik valmistatakse arhitekt Thamme kavandi järele.

"Tehnikaajakiri" nr. 7/1934

Teedeministeriumis kinnitati: Katoliku palvemaja projekt Rakveres (arh. N. Tham).

"Virumaa Teataja" 5. november 1934

Katoliku kirik õnnistati

Rohkesti uudishimulikke teenistust jälgimas.

Pühapäeval, 4. novembril õnnistati Rakveres kohaliku katoliku usu koguduse kirik, millise ehitusega alustati käesoleva aasta kevadel ja suudeti ehitus suve jooksul lõpetada. Kirik on muidu valmis, puudub vaid torn. Olemasolev väikene tornike on vaid kiriku altari tähistamiseks. Kirik on puuehitus ja püstitatud arhitekt Thamme kava kohaselt. Maksma läks ehitus 2 miljonit senti. Toetust kiriku ehitamiseks saadi ka Rooma paavstilt.

Õnnistamine oli nähtud ette kell 12, kuid juba varemalt kogus kirikusse peale koguduse liigete ka teisi uudishimulikke, kes tahtsid näha kuidas toimub jumalateenistus katoliku kirikus. Kirik, milline mahutab umbes 250 inimest, oli täis kiilutud. Üllatus oli aga suur, kui selgus, et õnnistamistalituseks tuli kõigil kirikust lahkuda. Jäid vaid õnnistajad, kelledeks olid katoliku kõrgem vaimulik Eestis - ülempreester-prelaat Profittlich, Tartu paater

oma rahvaste juurde rooma kristlastena ja õpetaksid neilegi roomlust ja kristlust, nii nagu neile oli õpetatud.

Vastureaktsioon pidi tulema ja tuligi. Rahvad hakkasid ärkama ja kinnitama: "Meie ei ole roomlased, me ei ole ka eurooplased". Nad hakkasid otsima oma nägu. Ja polnud sugugi juhuslik, et näiteks 1974. aastal afrikaniseerisid Zairis nii president kui paar miljonit kohalikku elanikku oma euroopapärased, kristlikud nimed.

Kui me vaatleksime rahvuslikke tendentse kasvõi üsna abstraktselt, mõistaksime, et Ilmutuse esitamine tihedas seoses ainult rooma kultuuriga pole ideaalne tee. Sulgeda Ilmutus ühe kultuuri raamidesse, täie teadmise juures et selle kultuuri aeg on ümber saanud, ei taga absoluutset julgeolekut. Kasvõi juba lihtsalt uute intellektuaalsete voolude pärast, mida on kreeka-rooma voolusängist lähtudes üha raskem õpetada. Kõnekeelest on kadumas niisugused terminid nagu mateeria ja vorm, olemasolu, olemus, aktsident; ja kui neid kasutataksegi, siis tähendavad nad juba hoopis muud. Sõnade tagant sisu tabamine on üha raskem.

Kas kristluse seletamiseks on ka teisi teid? Kas sellele probleemile on ka teisi lahendusi? Muidugi on. Niisuguseks võimaluseks on tõlkida kristlus nende rahvaste keelde ja meelde, kellele seda püütakse edasi anda. Mainitud alternatiiv pole kirikus tegelikult kunagi hukkamõistu leidnud. Miks aga hoidis kirik nii kiivalt kinni sellest, et kristlikku kultuuri esitati kreeka-rooma mudeli kaudu? Siin ei maksa näha üksnes tendentsi, mille väljenduseks on loosung: "Ükskõik kus sa maailmas katoliku kirikusse lähed, kuuled sedasama ladina keelt ja need samasuguseid liturgilisi talitusi." See on pigem teadmisest, kui suur väärtus on kristlikul Ilmutusel ja kui suurel määral on kirik talle usaldatu eest vastutav. Kirik teab, kui kerge on tõe pooltõeks muuta isegi hea tahtmise juures; teab, et ideaalset tõlgendust pole olemas. Sõnast üksi ei piisa, tähtis on kogu kultuuritervik, mis seisab mõiste taga. Iga sõna, sümbol, institutsioon võetakse erinevate rahvaste juures vastu hoopis erinevalt. Näiteks "kotkas" poolakale, "lövi" inglasele, must ja valge värv eurooplasele ja jaapanlasele, käepigistus ameeriklasele ja hiinlasele - igaüks tajub seda erinevalt.

Peab ütleva, et see on väga komplitseeritud alternatiiv. Meenutagem siinjuu-

res kaht suurt katsumust. Esimene sai alguse kahest geniaalsest inimesest - Kyrillusest ja Metodiusest. Kui bütsantslastele õeldi, et tuleb minna slaavlaste juurde, süvenesid nad sellesse probleemi ja tõlkisid kristluse slaavi keelde. Mitte üksnes selles mõttes, et nad löid tähestiku ja tõlkisid liturgilised tekstid, vaid nad viisid sisse lausa uue liturgia. Rooma andis sellele oma õnnistuse. Kyrilluse ja Metodiuse liturgia äratas vaimustust slaavi rahvaste seas. Inimesed olid avatud uut sõnumit vastu võtma, mõistsid mida neile räägiti, mis sündis nende nähes: keelt, zheste, meloodiaid, sümboleid - kõik oli kujundatud nende igapäevast käitumis- ja väljendusviisi arvesse võttes, et nad õpiksid koos palvetama. Kahjuks ei käinud selle uue alguse käsi edaspidi kuigi hästi. Miks? Etteheited mida tehti, osalt õigusega, osalt ülekohatuselt: Kyrillus ja Methodius, tõlkides kristlust kreeka-rooma kultuurist slaavi mõttemaailma, moonutasid või löid eelduse moonutada Kristuse poolt kuulutatud tõe. Ja see on raskeim süüdistus, kuna moonutamine puudutanuks siin seda, mida kirik peab oma kutsumuse olemuseks.

Teine suur katsumus leidis aset XVII sajandil: püha Ignatiuse Loyolast vaimsed pojad, jesuiidid, jõudsid esimeste kristlike misjonäridena Hiinasse. Nad mõistsid otsekohe, kui viljatuks osutuvad siin klassikalised "rooma" meetodid, ja tegid algust "adaptatsiooniga". Nad tõlkisid kristluse hiina keelde ja meelde, ehitasid kirikuid pagoodisarnase arhitektuuriga, panid preestrid kandma kohalike vaimulike rüüd, ilmutatud tõe õpetades võtsid aluseks kohaliku religioosse maailmavaate. Hiinlased võtsid kristluse sellel kujul meeldi vastu ja kristianiseerimine käis välgukiirusel. Kuid ajalugu kordus - etteheited jesuiitidele olid samad mis Kyrillusele ja Metodiusele. Jälle oldi hirmul Kristuse tõe moonutamise pärast. Ja hirm midagi olemuslikku kaotada sundis apostellikku pealinna seda üritust ära keelama. Edaspidi hakati hiinlastele kristlust vahendama rooma liturgia ja tomistliku teoloogia kaudu - ning muidugimõista edutult.

Niisuguste kogemuste varal küpses kirik arusaamiseni, et tänapäeval ei saa enam klammerduda ladina keele ja kreeka-rooma kultuuri külge.

Vatikani II kirikukogu otsustas, et kristlus tuleb tõlkida rahvaste keelde. Iseenesestmõista on kirik teadlik väga suu-

Berard Huber'i ja Pärnu paater Felix Wierczinskiga. Tallinnast olid veel kohal ka laulukoor ja teenistuse juures vajalikud punastes ja valgetes mantlites poisikesed. Õnnistamist toimetati esiteks seestpoolt ja siis väljast. Pritsiti nagu apostliku õigeusu talituseski pintsliga pühitsetud vett ja loeti palveid. Õnnistamistalituse lõppedes loeti veel trepil palve ja prelaadi hüüde "Küri-eeleison" ning sellele paatritelt järgnenud vastuse järgi astuti kirikusse. Nüüd valgus ka kannatlikult väljas oodanud rahvas kirikusse, kus peeti jumalateenistust, millest aga vähe oli arusaadavat tavalisele kodanikule, sest see oli ladinakeelne. Ainult paater Huber Tartust pidas eestikeelse kõne, milles selgitas katoliku usu põhimõtteid. Ka oli lõpus eestikeelne laul "Püha". Palvete lugemise ajal helistasid poisikesed kellasid ja suitsetati ka viirukit.

Teenistust, millest külalistena võtsid osa ka Rakvere Kolmainu koguduse esindaja, linnapea jt., kestis paar tundi.

Rakvere katoliku koguduse õpetajaks jääb Pärnu paater Wierczinski.

"Virumaa Teataja" 13. juuli 1938

Kirik, kus teenistust peetakse igapäev

Rakveres, Liiva tänaval asub väikene kuid nägus ja kodusena tunduv puukirik, mille lõunapoolse ulatuv tiibosa on ehitatud eluruumideks. Tegemist on Rakvere rooma-katoliku koguduse kirikuga, mis ehitati aastal 1934. Tegelikult aga on siinses katoliku koguduses ainult 50 rakverelase ümber, kuid kui juurde arvata Ujba kaevanduses elutsevad katoliku-usulised ja linnalähedastes taludes teenivad katoliku-usku kuuluvad põllutöölised-poolakad, tõuseb koguduse tegevliikmete arv sajale.

Koguduse vaimulikuks on preester Joseph Kartte, kes on Rakvere koguduses, vaatamata selle lühikesele eale, juba 5-ndaks preestriks ja tuli Rakverre alles k.a. 2. juunil. 66-aastane preester on rahvuselt sakslane ega valda eesti keelt. Harukordadel loeb ta paberilt maha ka eestikeelseid teiste poolt valmiskirjutatud jutlusi.

Kirikut ja preestrit küllastades kohtun noore preestri-ameti kandidaadiga, endise austerlase Wikl'iga, kes preester Kartte juures jätkab oma õpinguid. Hra Wikl on Eestis viibinud juba paar aastat, valdab seepärast kaunis hästi meie keelt ning püüab ka oma riigi keele oskust näidata seletuste andmisel katoliku kiriku ja usu kohta.

Katoliku kiriku juhiks ja paavsti kiriklikuks esindajaks Eestis on Tallinna piiskop **Profittlich**, kes möödunud aastal õnnistati ametisse. Katoliku kogudused, milliseid on kõigis meie suuremais linnades kokku kümme, on majanduslikult elujõuetud. Kõik suuremad palgad ja vaimulikkude palgad kaetakse Rooma üldkirikult saadudu toetustega, kuna oleme Rooma Katoliku kirikule misjoni-maaks, kus püütakse oma usuideid propageerida ja uusi liikmeid Rooma kirikule võita. Misjonitöö otstarbel ja eesmärgil püstitati ka Rakvere rooma-katoliku kirik. Rooma paavsti kaudu laekus Rakvere kiriku ehitamiseks õige suuri summasid Poola ja Saksamaa katoliiklastelt. 50-liikmeline kogudus aga jaksab ainult 10 krooni igas kuus preestrile palka maksta, kuna suurema osa palgast maksab Rooma üldkirik.

Praegu pole Eestis ainustki eestisoost katoliku-usu preestrit. Enamus preestriest on sakslased ja poolakad, kelledest ainult vähesed oskavad riigikeelt, mistõttu jumalateenistuste pidamine eesti keeles on raskendatud. Selle olulise raskuse kõrvaldamiseks saadeti nüüd 3 eestlast õppima Rooma preestrikolleegiumi, et need hiljem kodumaal preestritena võiksid jumalateenistusi pidada emakeeles. Peale Rooma on suuremad preestrikolleegiumid Tirolis ja Belgias. (*Eestis tõõtavad ... - toim.*) Preestrid kuuluvad jesuiitide ja kaputsiinide orduks, millega on seletatav ka nende misjonitöö tahe katoliku kiriku kasuks. Eriti jesuiidid moodustavad ju katoliku kiriku vaimse sõjaväe, püüdes igalpool võimalike võimaluste ulatuses oma usku propageerida. **Preestri seisus ei luba mitte kunagi abielluda.**

Kirikusse astudes laskus hra Wikl põlvele ja tegi ristimärgi altariruumis oleva jumala-ema pildi (*tegelikult muidugi Altarisakramendi - toim.*) suunas. See kuulub katoliiklaste usukommade hulka. Väike puuvoodriga kirik tundub kodusena ja mahutab endasse 200 inimest. Altariruumis on kaks suuremat maali: esimene kujutab Jeesuse ema, teine, suurem maal, mille maalinud Rakvere kunstnik **Wichwelin**, aga Joosepit lapsukesega. Kiriku seintel ripuvad 14 vähemat pilti, mis kujutavad sündmusi Jeesuse Pilaatuse ees olemisest kuni tema haudapanekuni ja milliseid nimetatakse "Jeesuse risti teeks". Ka need pildid kuuluvad katoliiklaste kiriku-traditsioonide hulka ja on igas kirikus.

Kiriku tagaseinas asub pihti-pink, lihtne poolkõrge puust võre, mille taga oleval taburetil istudes pihitakse preestrile patte. Pattude pihimine toimub ainult nelja silma all ja seda võib igaüks teha vajadust mõõda. Jumalateenistusi peetakse katoliku kirikus iga päev. Pühapäevadel on jumalateenistused kell 11 ja argipäevadel kell pool 8 hommikul. Kui on jumalateenistusel rahvast, siis peetakse täielik jumalateenistus, püha missa, armulaua ja jutlusega. Kuna Rakveres aga äripäevadel kirikulisi pole, siis peab preester üksinda ainult püha missat ja sööb usuliste traditsioonidega pühitsetud leiva-tableti (*st. hostia - toim.*) ning tühjendab veinikarika. /.../ Kirikulised käivad kõik armulaual, alates 7-aastasest lapsest. Armulaual tarvitab preester ise suuri leivatablette, kuna armulaual olijaile antakse aga väiksemad leivakesed /.../. Jumalateenistuse välispidine kord ei erine palju luteriusu kommetest, kuid palvete sisu ja mõte on hoopis teistsugune (? -toim.).

Lapsi võib (*hädajuhul - toim.*) ristida igaüks. Kui preester last ristib, siis pannakse lapsele soola keelele. Surnu matusetalitus peetakse samuti kirikus, kus puusärgi ümber suitsutatakse viirukit. Rakvere kirikus on seni aga ainult kaks surnut maetud. Laulatus sarnaneb luterlaste kommetega. Leeris käiakse 14 eluaastast alates. Leer kestab kuni 6 nädalat, mille jooksul noortele seletatakse kaunis põhjalikult katoliku kiriku põhimõtteid. Õnnistamisele minnes on leerilapsed õige toredasti ehitud pärgadega. Rakveres pole seni veel leeri peetud.

Meil kaevandustes ja põllutöödel viibivad poolakad on pea eranditult kõik katoliku-usulised. Kui Eestis varem oli umbes 4 000 katoliiklast, siis poolakatega kokku tõuseb katoliiklaste arv praegu üle 8 000.

Arhiivimaterjal "Maja Padusoo serval ehk kuidas kirikust sai ühiselamu"; Jüri Kipper, Pear Rootalu; Tallinn 1987

Toimetus tegi sellest, varjamatult pahaatooniliselt kirjutatud pikemast ülevaatest olulisemalt ajalugu puudutavaid väljavõtteid, mille juures pole olnud võimalik kirjutaja isiklikku asjassesuhtumist päriselt kõrvale jätta.

1947. a. anti sõjajärgse Rakvere Õpetajate Seminari (alates 1950 Rakvere Pedagoogiline Kool) kasutusse tsaariaegse RÕS

ehitatud hoonete kompleks. Kuna viisaastaku plaan nägi ette õpilaste vastuvõtu suurendamist aastatel 1951 ja 1952, tekkis probleem, kuhu panna elama väljastpoolt Rakveret juurdetulevad õpilased ja õpetajad.

Ruumide jahil paelus üha enam pilku Rakvere Padusoo-poolsel serval asuv suur, madala kahe äbariku torniga palkmaja. See oli Rakvere katoliku kirik. Viiel esimesel sõjajärgsel aastal ei kasutanud seda hoonet keegi. Selle ümber mõtted tiirlema hakkasidki: 15 m pikk, 9 m lai, 5 m kõrge, põrandapind 135 m², kubatuur 675 m³.

Arupidamine toimus 1950. aasta kevadel. Et juba järgmise õppeaasta algul saaks õpilased uude ühiselamusse majutada, oli vaja kirik võimalikult kiiresti RPK bilanssi saada. Seadusetahe järgi kuuluvad kirikute varad riigile, ning on antud usuühingutele põliseks kasutamiseks. Koguduse tegevuse lõpetamisel antakse kiriku kasutada olnud varad kohaliku nõukogu täitevkomiteele üle. Rakvere Rooma Katoliku kogudus oli ametlikult likvideerimata. Seetõttu ei olnud kirik peremeheta vara. Tegelikult oli see kogudus ainult paberil, tema "reaalseks" väljenduseks oli halli pea ja habemega külmus kirikuteener ning tema sõjakas tugevam pool. Nemand olid jäänud kirikut ja selle vara valvama. Oma ühetoalisele korterile oli abielupaar võtnud lisaks veel preestri kolmetoalise ja sinna toonud ka kultusevahendid.

Kiriku hoonete RPK omandiks saamiseks oli vaja fiktiivne kogudus seaduslikult olematuks tunnistada. TK esimees Oskar Veidenbaum kiriku likvideerimises osaleda ei tahtnud. Nõukogude võimu algusaastail olevat tal kirikute ülevõtmisel liigagaruse pärast pahandusi olnud. Ta ütles: "Juriidiliselt võib sul ju õigus olla, aga poliitiliselt on see vale". Aseesimees Veera Kivistik, üle keskea energiline naisterahvas, toetas ettevõtmist palavalt, oli valmis kiriku koolile üle andmise otsusele "kahe käega" alla kirjutama. Usuasjade volinik Johannes Kivi lubas kohe taotluse Moskvasse saata ja oli veendunud, et Usuasjade Nõukogult saabub positiivne vastus. 8. juuli 1950 langetas Rakvere Linna TSN TK otsuse endise Rooma Katoliku kiriku Pedagoogilisele Koolile üleandmise kohta. Kolme kuu jooksul ehitati ühiselamu valmis. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni künnisel astusid vanemate kursuste tütarlapsed uude ühiselamusse. Ühiselamu

sai rahvasuus nimeks "kirik" ja selle asu-
kaid nimetati "kirikutüdrukuteks". Endiste
kirikuteenrite korterite kättesaamiseks tuli
kasutada rahvakohtu abi.

1956.a. RPK suleti. 1957 läks maja Pa-
dusoo serval Rakvere Internaatkooli bi-
lanssi. Kui viimane ehitas omale suure
ühiselamu, läks endine kirikuhoone, Ed
Vilde tn 26 Elamute Valitsuse nr 2 bilans-
si ja sellest sai töölise ühiselamu. 1970.
aastal tehti seal "kosmeetilisi" ümberehi-
tusi. 1971. aasta lõpupoolikul alustati sellel
krundil Rakvere 3. Keskkooli avamiseks
kaasaegse mammutkoolihoone ehitamise-
ga. Nüüd tuli vana jalust ära koristada.
1973.a. olid ühiselamu vanad hooned lam-
mutatud ning keskkooli uued hooned ehi-
tatud.

Oma ligi 40-aastase eluea vältel, mis
tugeva palkmaja kohta pole sugugi pikk
iga, oli maja Padusoo serval 10 aastat ju-
malakojaks, 5 aastat "hakihotelliks" ja li-
gemale paarkümmend aastat inimeste elu-
asemeks.

*Arhiivides otsis materjale ja tegi väljakirju-
tusi Oiva Kauppinen*

Uudised

16-18. märtsini viibisid Tallin-
nas Ema Teresa poolt asutatud
"Tegeva armastuse misjonäride"
kongregatsiooni esindajad - öde
Mala Tauro, kellele on Ema Teresa
teinud ülesandeks kongregatsiooni
tegevuse juhtimise Poola ja kogu
endise N. Liidu aladel, ja tema
assistent öde Barbara Lip. EV
Sotsiaalministeeriumis aset leid-
nud kohtumisel ministeeriumi ja
Tallinna Linnavalitsuse esindaja-
tega rääkis öde Mala oma kongre-
gatsiooni töö põhialustest, et
nende profiiliks ei ole töö in-
stitutsioonides: haiglates, vana-
dekodudes jne, vaid just tänaval
- kogemus on näidanud, et vaeseid
ja mahajäetuid võib leida kõik-
jal. Elamispinna kohta ütles öde
Mala, et kui Tallinna linn ei
võimalda 4 öde tulekut Tallinnasse
juuniku alguseks, siis jäävad
nad tulemata, sest neil pole kom-
beks end kellelegi peale suruda.
Oed vajaksid alguseks vähemalt
kolmetoalist korterit. Mõistagi
saab ödede tulek Eestisse sõltuma
ka meie kõigi eestpalvetest.

Jaanuari lõpul avalikustati Roo-
mas Usulevitamise kongregatsiooni
seisukoht, milles nõutakse Ottawa
ülikooli professorilt, isa Andre
Guindonilt, et ta ütleks avalik-
ult lahti oma arvamuseavaldus-
test, mis lähevad lahku kiriku
ametlikust õpetusest seksuaalmo-
raali alal. Vastasel korral äh-
vardatakse võtta temalt õigus
õpetada katoliku kiriku nimel.

Küsimuse all on eelkõige
professor Guindoni raamat "The
Sexual Creators: An Ethical Pro-
posal for Concerned Christians",
mis ilmus 1986. a. Usulevitamise
kongregatsioon leiab, et teos ei
hinda õigesti inimloomuse tervik-
likkust ja füüsilise olemise
väärtust. Samuti ei anna see va-
jalikku aluspõhja moraalse käitu-
mise objektiivsele hindamisele.
Nendest tõsistest puuetest tule-
nevat raamatu paljud väärad hin-
nangud: see on nõus kooseluga
enne abielu kinnitamist ja abielu
järgjärgulise sõlmimisega, peab
abielu sõlmimise kanoonilist vormi
ja avalikku kinnitamist ebao-
luliseks, hindab võrdset homo-
ja heteroseksuaalseid suhteid ja
koguni kritiseerib otseselt doku-
mente Humanae vitae ja Familiaris
consortio, mis mis mõistavad huk-
ka rasedusvastased vahendid.

Auschwitzi (Oswiejcimi) koondus-
laagri vahetus läheduses pandi m.
a. novembri lõpul nurgakivi uuele
karmeliidikloostriks, mis saab
osaks sinna sündivast oikumeeni-
lisest informatsiooni-, palve- ja
kohtumiskeskusest. Klooster peaks
valmima järgmise aasta lõpul.

Juba 1984. aastast on see
ettevõtmine olnud tõsine probleem
katoliku kiriku ja maailma juudi
kogukonna suhetes. Karmeliidiööde
asusid algul ajutiselt elama koon-
duslaagri territooriumile, ruumi-
desse, milles omal ajal hoiti
gaasikambrites kasutatud mürgaas-
si. See äratas tohutu protesti
juutide seas, kes peavad kogu
laagrit suureks juutide kalmis-
tuks, kuhu ei tohi püstitada ühe-
gi teise usu kirikut.

Vaidluse lahendamiseks asu-
tas paavst toimkonna, mille liik-
meteks kutsuti kardinale ja juudi
kogukonna juhtivaid isikuid. Kar-
meliitide viivitamiste tõttu pin-
gestusid suhted korduvalt, kuni
paavst sekkus ise asjasse määra-
tes, et klooster ehitatakse laagri
territooriumist väljapoole.

Refr.

At - ten-de Do - mi-ne, et mi - se-re-re, qui-a pec-ca-vi-mus ti - bi.
Meid vó - ta kuul-da Sa, an-des-ta me vead, ja mei-e pe-a - le ha-las-ta.

Ad te Rex sum-me, om-ni-um re-demp-tor, o - cu-los nost-ros
O - ma süüd tun-des Si-nu poo-le, Kris-tus, tõs-ta-me sil-mad,

sub-le-va-mus flen-tes: ex-au-di, Chris-te, sup-pli-can-tum pre-ces.
pi-sa-ra-test mär-jad. Nüüd vó-ta kuul-da ka-het-se- ja pal-veid.

Refr.

Dextera Patris,
lapis angularis,
via salutis,
ianua caelestis,
ablue nostri
maculas delicti.
Attende Domine ...

Rogamus, Deus,
tuam maiestatem:
auribus sacris
gemitus exaudi:
crimina nostra
placidus indulge.
Attende Domine ...

Tibi fatemur
crimina admitta:
contrito corde
pandimus occulta:
tua, Redemptor,
pietas ignoscat.
Attende Domine ...

Innocens captus,
nec repugnans ductus,
testibus falsis
pro impiis damnatus:
quos redemisti,
tu conserva Christe.
Attende Domine ...

Tõlkis isa Rein Ounapuu

Esikaanel: Rakvere kirik (1934-1950-1971)

Jumala Käsi,
Taeva Nurgakivi,
Tee kaduvikust
Üles igavikku -
kõik meie patud,
kaota armulikult.
Meid võta kuulda Sa ...

Palume, Jumal,
meie peale vaata,
sest teinud kurja
on me silm ja süda.
Me nõtrust märka
ja meil' appi tõtta.
Meid võta kuulda Sa ...

Sinule üles
tunnistame patud,
südamest murtust
kahetseme tehtut,
meil anna armu,
Lunastaja, Kristus.
Meid võta kuulda Sa ...

Süütult sind kinni
võeti, vangi viidi,
mõisteti süüdi,
julmalt risti löödi.
Neid, keda päätsid,
aita raskel tunnil.
Meid võta kuulda Sa ...

Katoliku Kiriku väljaanne
Toimetaja preester Rein Ounapuu
Tehniline toimetaja Pentti Laukama, KATT
Toimetuse aadress: EE-0001 TALLINN
Vene 18, tel 446367

XI peatus ristiteel

Jeesus lüüakse risti

Selle hukkamisega ei tahetud ainult tappa, inimene kes piinles ristil vahel lausa mitu päeva pidi hirmutama teisi, hoidma neid tagasi kurja tegemast. Kristuse ristilöömisega taheti hirmutada kõiki neid, kes tulevad tema järel.

Ka meid tahetakse hirmutada, sundida kompromissidele, et meie elu eeskuju teiste inimeste jaoks kahvatuks teha, panna kõiki pead vangutama ja ütleva: kes teab kas ta ikka oligi hea inimene. Kord aga pannakse peavangutajad samasse olukorda - nüüd peavad nad ise hüppama üle selle lati, mille nad teiste inimeste jaoks nii kõrgele tõstsid ... ja neist endist jääb järele midagi veelgi kahvatumat.

VIII peatus ristiteel

Jeesus kohtab nutvaid naisi

Jeruusalemma haleda südamega naised - nad seisid tee ääres ja nutsid Jeesuse pärast. Nad teadsid, et ta oli olnud hea, teinud haigeid terveks, õpetanud, olnud nende lemmikuks. Ja nüüd on ta süütuna kurjategija kombel risti kandmas. Kas pole see siis kurb vaatepilt? Nii ilus ja nii tark mees ...

Jeesus ei võta nende kaastunnet vastu: "Nutke iseenda ja oma laste pattude pärast," ütleb ta.

Me laseme end teistel inimestel haletseda, usume neid rohkem kui Teda, laseme end teha nõrgemaks kui me tegelikult oleme, vaatame evangeeliumi nagu melodraamat ja tuleme kirikusse ennast tühjaks nutma, välja elama. Kas selleks et saada jõudu elada edasi nii nagu ennegi? Ei, see kes kohtub tõesti Jeesuse endaga ei saa jääda enesega rahule, lüüa käega, korrata aina neidsamu vigu. Me ei tohi lasta Jeesusel edasi kannatada!

IX peatus ristiteel

Jeesus nõrkeb kolmandat korda risti raskuse all

Kunagi saab jõud tõepoolest otsa. Kolgata mäe jalamil Jeesus nõrkeb. Ta ei jaksa tõusta ristilöömispaika, teda talutatakse. Timukad tõmbavad risti mäe otsa, algab ettevalmistus ristilöömiseks.

Kord jõuab ka meie sunnitöö lõpule. Lõpeb see aeg, mil me võõtasime end ise ja läksime kuhu tahtsime, saab ümber see periood, mil hoolimata valust rinnus või seljas võtsime me end kokku, tõusime, ja läksime poolhaigena tööle. Nüüd võtab maailmahaigus meie üle võimust. Meie töökaed jäävad jõuetult rippu ... aga nad tõstetakse taas, et lüüa nad vigastuste, haiguste ja teiste inimeste hoolimatuse ristile ...

X peatus ristiteel

Jeesusel rebitakse riided seljast

Jumal rebitakse alasti – millega saaks teda veel rohkem solvata. Paljud õilsad inimesed on eelistanud surma häbile, Jeesus aga peab seda kandma elavana. Ja see on talle raskem taluda kui surm, sest seda teevad ju need inimesed, keda Ta on armastusega loonud.

Häbi on kuuluda inimkonda, mille lunastamise eest pidi makstama nii julma lunahinda. Inimese kurjus on tihti väga leidlik haiget tegema ja röövima viimsetki lootust: murdma pimedate sõrmed, tor-kama välja kurdi silmad. Ära arva, kristlane, et sinust läheb see karikas mööda. Ka sina pead elus nägema, et sulle kõige lähedasemad inimesed reedavad su, seavad su kogu maailmale pilgete märklauaks, irvitavad sinu kõige pühamate tunnete üle. Siis mõistad sa Kristust, kes seisis alasti aru kaotanud pööbli ees.

XV peatuse asemel

Kolmandal päeval pärast ristilöömist tõusis Jeesus surnuist üles. Ja kõigile meenus, et sellele oli ta ju ennegi viidanud. Varsti harjuti sellegagi, ning öeldi: jah muidugi, kuidas see olekski saanud teisiti minna - samamoodi nagu oleks öeldud siis, kui Jeesuse maine põrm oleks tänini hauakambris.

Kas ka meie oskame ainult tagant järgi targad olla ja uskuda apostel Toomase moodi, et siis kui saab näpuga katsuda, siis on tõesti õige. Ärgem sundigem Jumalat õpetama meid ainult meie enesete vigade kaudu. Ärgem olgem uskumatud, vaid usklikud uskuma lõppematut Headust ja Armasust, igavest loovat rahu Jumalaga tema taevases kirkuses.

XII peatus ristiteel

Jeesus sureb ristil

"Isa, Sinu kätte ma annan oma vaimu," ütles Jeesus, langetas pea ja heitis hinge. Jeesuse hukkamise kuritegu oli teoks saanud.

Nii kerge on leida ja ühendada inimesi võitluseks nähtava vaenlase vastu. Kui me aga ühineksime võitluseks nende vastu, kes on Kristuse vastased, poleks me põrmugi paremad inimestest kes Kristuse risti löid. Ja Kristuse ohver oleks asjatu.

Nii väike on samm tagakiusatu olukorrast oma tagakiusajate tagakiusajani. Nii tihti muutub meie enesekaitse märkamatult rünnakuks, sest parim kaitse on rünnak - kas pole nii?

Meie suurim vaenlane on meis enestes. Temaga peame pidama võitlust, nii nagu keeldus Jeesus koostööst hingevaenlasega ja tõukas tagasi kõik tema pakkumised. See on ka meile peamiseks tingimuseks, et võiksime kohata Teda püstipäi siis, kui ta tuleb oma kirkuses.

XIII peatus ristiteel

Jeesus võetakse ristilt

Ta võeti ristilt maha ja pandi ema sülle. Ema oli olnud kogu kurbmängu tunnistajaks, ja nüüd... millist valu pidi ta tundma hoides oma süles poega, kelle ta teadis olevat Jumala.

Ka meile tundub elu rasketel hetkedel, et Jumal on meie jaoks surnud. Meid on ummikusse aetud, ja iga järgnev samm näib olevat vale; meid haarab lootusetus, mõttes mölgub enesetapp – säh, Jumal, võta oma soperdis vastu – sest kõik millele me lootsime on purunenud, kaotanud väärtuse. Meie läbikukkumine on fakt, see on lausa käegakatsutav – ja ometi oleme palvetanud igal õhtul ja igal hommikul, lugenud Pühakirja. Miks oleme meie halvemad kui teised?

Võibolla vastupidi, oleme need keda on väärt arvatud kannatama koos Kristusega. Kellele on palju antud, selle käest nõutakse palju. Kui nõutakse palju, siis tähendab see, et oleme kaasvastutajad maailma eest ühes Kristusega.

XIV peatus ristiteel

Jeesus maetakse hauda

Joosep Arimaatiast andis talle oma hauakambri, ja kõik oleks läinud nii nagu ennegi. Olid ju surnud nii Aabraham, Mooses kui prohvetid, miks oleks nüüd pidanud minema teisiti. Elu pidi minema edasi, kombel ja kord pidid laskma tõeksaanud mõttetusel aegamööda unustusehõlma vajuda.

Vahel ei ole rohtu leina, kiusatuse või haigusevalude vastu. Kuid meeletehteks pole põhjust. Ükski haav ei kasva kinni ühe hetkega, aga ka ükski kannatus ei ole igavene. Ka sellesse tuleb uskuda, et kui kannatus või kiusatus ei lakka kohe, peab lihtsalt ootama – aeg ravib kõik haavad, kiusatused hääbuvad, ning kannatlik ootaja, kes usub et ta haavad paranevad, saab kiiremini terveks. Selleks, et pälvida midagi uut, peab olema leplik kõige suhtes, mida me muuta ei saa.

I peatus ristiteel

Jeesus mõistetakse surma

Juba algusest peale oli see nii määratud; Tema, kes polnud rikutud, pidi saama rikutud maailma poolt, kas välja tõrjutud või maailma sarnaseks tehtud.

Teda ei mõistatud. Herodes, kartes konkurenti, laskis tappa kõik Petlema poisslapsed ... Kurat kiussas Teda kõrbes, et Ta anduks enesearmastusele ja uhkusele ... Rahvas tahtis Teda kuningaks kuulutada, aga kui Ta ei nõustunud, mõisteti Tema üle kohut ... Okupant Pilaatust huvitas vaid omaenese hea maine keisri ees, sellepärast ta ei kaitsnud Jeesust... õpilased jätsid Ta raskustes üksi ...

Vahel seisad sinagi ebaõiglase kohtu ees. Oled üksi oma südametunnistusega: lihtne oleks teha taktikaline samm, tunnistada end osaliselt süüdi, keerutada välja, paluda armu, tappa Jeesus oma südames salamõrvvari käega ... aga ei tohi - tõde ei luba!

II peatus ristiteel

Jeesus võtab risti oma õlale

Ta võtab risti, võtab end kokku... Siin on Ta ainult inimene - eeskuju teistele. Valu ja alandus - see valdab kõik meeled.

Jumalana näeb Ta kõike ette; inimesena ei ole Tal aimu oma jõuvarudest, inimesena valib Ta kannatuse, et kui see lõpeb, pääseks võidule jumalikkus.

Tihti oleme julged võtma vastu otsuseid, seisma kindlalt kohtu ees, aga siis tuleb kurat ja sosistab: kas sa suudad ette aimata, kuidas sa käitud siis, kui sulle revolver meeleskohta surutakse ja kästakse oma Tõest ja Jumalast lahti öelda. Pea meeles, seda saad teada ainult siis kui see sünnib.

Ja meis murdub miski. Jah muidugi, ka siis me kannatame - ainult mitte enam nii nagu Tema...

III peatus ristiteel

Jeesus nõrkeb risti raskuse all

Liiga ootamatult, liiga kiiresti antakse Talle kanda tema koorem. Ta hingeldab, vaarub, komistab ja kukub ... Sõdurite piitsahoobid ja rahva mõituskiisa toovad Ta uuesti teadvusele. See pole veel lõpp, see on pigem algus ... Edasi läheb veel raskemaks - karika põhi on kõige kibedam juua. Ta teab seda, kuid jätkab siiski ...

Midagi pole teha, meile ei antud järelemõtlemisaega. Tuli olla valmis, ja ometi... Kõik pealtnägijad tunnistavad: tema ise ju kukkus... täiesti objektiivsetel põhjustel, oleks pidanud kohe alguses selle peale tulema, et...

Tavaliselt teevad meie arvates valesti ainult teised inimesed. Vahel on meil aega mõelda ka oma vigadele, kuid siis leiame igale oma teole hõlpsasti ettekäände ega tee järeldusi. Ainult raske kukkumine toob meid teadvusele ja laseb näha kõrvaltvaatava ja parastava rahvahulga seas iseennast - niisugusena, nagu me alles eile olime.

Ka meie elu on ristitee: kord oleme ükskõiksed pealtvaatajad, kord vaadatakse meid samasugusel pilgul ... kuid ei, kui me ainult natuke püüame, oleme alati Kristuse lähedal ega vaata kunagi kedagi ükskõikselt.

Meie Issanda Jeesuse Kristuse ristitee

